

บทที่ 3

อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

อุปกรณ์

1. ต้นมะละกอพันธุ์ครึ่งเนื้อเหลือง อายุ 1 เดือน
2. ต้นมะละกอพันธุ์ครึ่งเนื้อแดง อายุ 1 เดือน
3. ต้นมะละกอพันธุ์ฟลอริดา อายุ 1 เดือน
4. ต้นมะละกอพันธุ์แขกดำ อายุ 1 เดือน
5. ต้นมะละกอพันธุ์แขกนวล อายุ 1 เดือน
6. จอบ, เสียม
7. ปุ๋ยคอก
8. ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15
9. ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21
10. แกลบเผา
11. มีด
12. ขุยมะพร้าว
13. แกลบดิบ
14. อุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับการเก็บข้อมูล เช่น ปากกา มีดคัตเตอร์ ไม้บรรทัด เครื่องคิดเลข และสมุดสำหรับจดบันทึกรวบรวมข้อมูล

วางแผนการศึกษา

ศึกษาประกอบด้วย มะละกอ 5 สายพันธุ์ เพื่อคัดเลือก พ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ เพื่อเก็บข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์ ปลูกทดสอบสายพันธุ์ละ 100 ต้นต่อสายพันธุ์ และจับคู่ผสมแบบพบกันหมดได้ 16 คู่ผสม คัดเลือกมา 8 คู่ผสมดังนี้

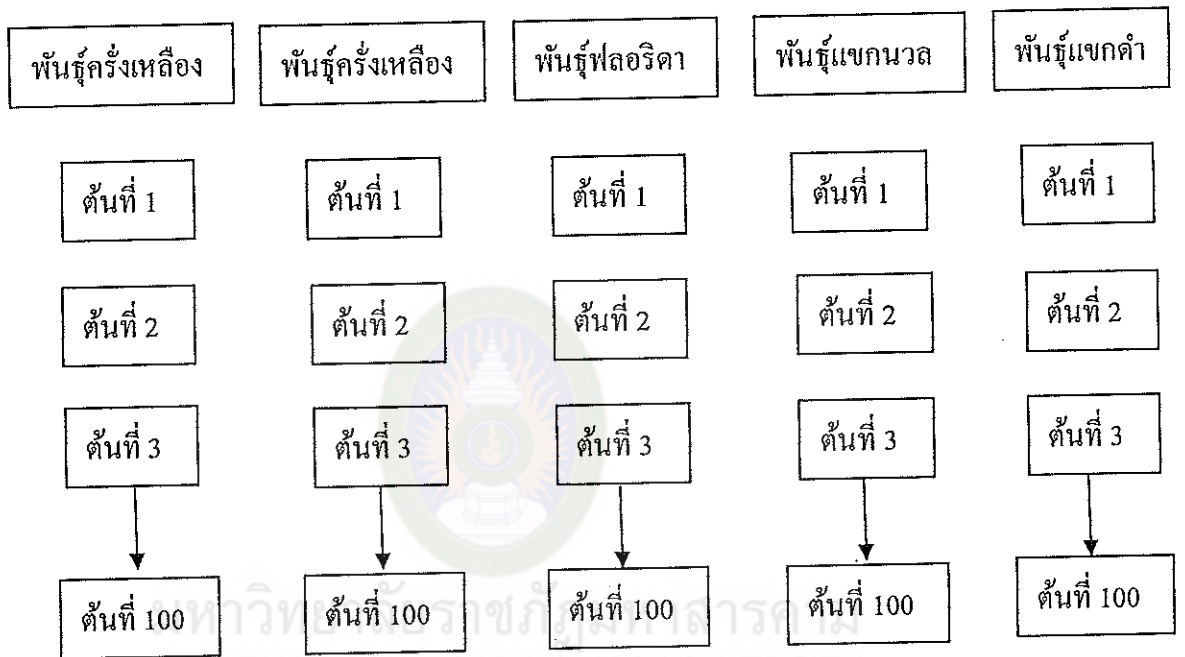
1. มะละกอพันธุ์ครึ่งเนื้อเหลือง 100 ต้น
2. มะละกอพันธุ์ครึ่งเนื้อแดง 100 ต้น
3. มะละกอพันธุ์ฟลอริดา 100 ต้น

4. มะละกอพันธุ์แขกดำ 100 ต้น

5. มะละกอพันธุ์แขกนวล 100 ต้น

แผนผังแปลง

ปลูกเพื่อดูลักษณะประจำพันธุ์ในแต่ละสายพันธุ์

กลุ่มสมที่ใช้ในการทดลองมีดังนี้

แม่พันธุ์	พ่อพันธุ์	ลูกผสม F1	จำนวน
1. พันธุ์ครึ่งเหลือง	x พันธุ์ครึ่งแดง	RMU 1	10 ต้น
2. พันธุ์ครึ่งเหลือง	x พันธุ์แขกดำ	RMU 2	10 ต้น
3. พันธุ์ครึ่งเหลือง	x พันธุ์แขกนวล	RMU 3	10 ต้น
4. พันธุ์ครึ่งเหลือง	x พันธุ์ฟลอริดา	RMU 4	10 ต้น
5. พันธุ์ครึ่งแดง	x พันธุ์ครึ่งเหลือง	RMU 5	10 ต้น
6. พันธุ์ครึ่งแดง	x พันธุ์แขกดำ	RMU 6	10 ต้น
7. พันธุ์ครึ่งแดง	x พันธุ์แขกนวล	RMU 7	10 ต้น
8. พันธุ์ครึ่งแดง	x พันธุ์ฟลอริดา	RMU 8	10 ต้น
		รวม	80 ต้น

**RMU หมายความว่า RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY

แผนการดำเนินงาน

1. เพาะเมล็ดมะละกอ

- 1.1 คัดเลือกลูกมะละกอที่สุกจากต้นแม่พันธุ์แต่ละสายพันธุ์ที่ตรงตามลักษณะสายพันธุ์ สายพันธุ์ละ 3 ผล
- 1.2 ทำการผ่าเก็บเมล็ดพันธุ์จากลูกที่เก็บมาทั้งหมดและแยกเมล็ดตามสายพันธุ์
- 1.3 นำเมล็ดที่ได้ล้างโดยนำเมล็ดมาใส่ถาดที่มีรู หรือตาข่ายสีเขียว สวมถุงมือขยี้หรือใช้ยางบดเบา ๆ เพื่อแยกเอาเยื่อหุ้มเมล็ดออก
- 1.4 นำเมล็ดที่แยกเยื่อหุ้มเมล็ดออกแล้วมาเทลงในน้ำ เลือกไว้เฉพาะเมล็ดดีที่จมน้ำทิ้งเมล็ดที่ลิวและที่ลอยน้ำไป
- 1.5 นำเมล็ดที่ดีซึ่งเป็นเมล็ดที่สมบูรณ์และสะอาด ใส่ถาดหรือกระด้งไม้ไผ่นำไปผึ่งในที่ร่มมีลมถ่ายเท ประมาณ 2 ถึง 3 วัน เมล็ดจะแห้ง

วิธีการเพาะเมล็ด

1. นำกระถางหรือภาชนะที่สามารถระบายน้ำได้ดีมาใส่ดินเพาะ (พีทมอส)
2. นำเมล็ดที่เตรียมไว้มาหว่านในภาชนะแล้วรดน้ำให้ชุ่มประมาณ 14 วันต้นมะละกอเริ่มงอก

การเตรียมถุงเพาะ

การเตรียมดินสำหรับเพาะกล้า โดยการใช้ดินสำหรับเพาะกล้านั้น มีส่วนผสม คือ ดินร่วน แกลบเผา แกลบดิบ อัตราส่วน 1:1:1 ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน แล้วนำมาใส่ลงในถุงพลาสติกขนาด 4x6 หรือ 4x4 นิ้ว ให้เต็ม รดน้ำดินในถุงให้ชุ่ม

การชำต้นกล้า

เมื่อต้นกล้ามะละกอออกเป็นลักษณะคล้ายต้นถั่วงอก หรือมีใบเลี้ยง 2 ใบแล้ว ทำการชำต้นกล้ามะละกอ โดยการใช้มือดึงต้นกล้าขึ้นมาชำที่ละต้น ประมาณ 30 วันต้นมะละกอก็สามารถลงปลูกได้

2. การเตรียมแปลงปลูกมะละกอ

- 2.1 นำท่อซีเมนต์ขนาด 40 x 80 เซนติเมตร มาจัดเรียงเป็นแถวตามพริทเมนต์ที่กล่าวข้างต้น โดยความห่างระหว่างท่อ ประมาณ 250 ถึง 300 เซนติเมตร

2.2 นำดินปลูกลงในท่อซีเมนต์ โดยมีส่วนผสมคือ หน้าดิน แกลบเผา ทุยคอก ในอัตรา 1:1:1 ให้เต็มท่อซีเมนต์

3. การปลูก

เมื่อมะละกออายุครบ 1 เดือน นำลงปลูกในท่อที่เตรียมไว้ โดยปลูกหลุมละ 2 ต้น เพื่อคัดเอาเฉพาะมะละกอต้นที่สมบูรณ์เพศในการศึกษาครั้งนี้ เมื่อมะละกอมีอายุครบ 4 เดือน ทำการคัดให้เหลือเฉพาะต้นที่สมบูรณ์เพศ

4. การผสมเกสร

4.1 เลือกดอกมะละกอที่จะทำการผสม โดยเลือกดอกที่เป็นดอกสมบูรณ์เพศ(ดอกกะเทย)จากต้นสมบูรณ์เพศ

4.2 ทำการเปิดกลีบดอกดอกเพื่อดึงเกสรตัวผู้ออก

4.3 ทำการดึงเกสรเกสรตัวผู้ออกจากดอกที่จะผสม

4.4 คลุมดอกที่จะทำการผสมด้วยกระดาษแก้วเพื่อป้องกันการผสมข้ามจากต้นอื่น และจากแมลง

4.5 เลือกดอกตัวผู้ที่จะทำเป็นพ่อพันธุ์ในการผสม

4.6 ลักษณะของดอกตัวผู้ที่พร้อมจะผสม ดอกตัวผู้จะบานและอับเกสรแตกพร้อมที่จะนำไปผสม

4.7 ดึงกลีบเลี้ยงของดอกตัวผู้ออกเพื่อง่ายต่อการนำดอกเข้าไปผสม

4.8 ป้ายเบา ๆ ลงบนยอดเกสรตัวเมียของดอกสมบูรณ์เพศ

4.9 คลุมดอกด้วยที่ผสมแล้วด้วยกระดาษแก้วเพื่อป้องกันแมลง

4.10 เขียนป้ายเพื่อระบุพ่อแม่พันธุ์ในแต่ละดอกที่ทำการผสม

4.11 เวลาในการผสมเกสร ควรเป็นช่วงเวลาเช้า ก่อนเวลา 10.00 น.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลการเจริญเติบโต

เก็บข้อมูลมะละกอสายพันธุ์ต่าง ๆ หลังปลูก 1 เดือน ทุกต้นเพื่อวัดอัตราการเจริญเติบโต ทุก 30 วัน รวมทั้งสิ้น 7 ครั้ง เป็นระยะเวลาการปลูก 7 เดือน และเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.1 ความสูงของต้นส่วนเหนือดิน

วัดความสูงของต้นมะละกอจากส่วนเหนือดิน 5 เซนติเมตร ถึงปลายยอด
บันทึกข้อมูลเป็นหน่วยเซนติเมตร

1.2 เส้นรอบวงโคนต้น

วัดขนาดเส้นรอบวงโคนต้นจากส่วนเหนือดิน 5 เซนติเมตร บันทึกข้อมูลเป็น
หน่วยเซนติเมตร

1.3 จำนวนใบต่อต้น

นับจำนวนใบต่อต้น บันทึกข้อมูลเป็นหน่วยของใบ

1.4 จำนวนดอกต่อต้น

นับจำนวนดอกต่อต้น บันทึกข้อมูลเป็นหน่วยของดอก

1.5 จำนวนวันที่เริ่มออกดอก

นับจากวันที่เริ่มปลูกถึงวันที่ออกดอกแรก บันทึกข้อมูลเป็นหน่วยของวัน

1.6 จำนวนวันที่เก็บผลแรก

นับจากวันที่เริ่มปลูกถึงวันที่เก็บผลแรก บันทึกข้อมูลเป็นหน่วยของวัน

1.7 ปริมาณผลผลิตต่อต้น

นับจำนวนของผลมะละกอต่อนต้นและหาค่าเฉลี่ย บันทึกข้อมูลเป็นหน่วยของ
ผล

1.8 น้ำหนักผลต่อต้น

ทำการชั่งน้ำหนักเป็นหน่วยกิโลกรัมบันทึกข้อมูลจากน้ำหนักผลทั้งหมดต่อต้น
และหาค่าเฉลี่ย

1.9 สีของใบ

วัดสีของใบด้วยสี (Faber-Castell) บันทึกข้อมูลเป็นหมายเลขของสี

1.10 สีของดอก

วัดสีของใบด้วยสี (Faber-Castell) บันทึกข้อมูลเป็นหมายเลขของสี

2. ข้อมูลด้านคุณภาพของผลผลิต

2.1 น้ำหนักผลเฉลี่ย

2.2 เส้นรอบวงผล

2.3 ความยาวของผล

2.4 ความหนาเนื้อของผลบันทึกข้อมูลจากส่วนที่หนาที่สุดของเนื้อผล

2.5 เปอร์เซ็นต์ TSS (B : องศาบริกซ์)

2.6 จำนวนเมล็ดเฉลี่ยต่อผลบันทึกข้อมูลจากจำนวนเมล็ดทั้งหมดของผลและหา

ค่าเฉลี่ย

2.7 สีผิวผล

วัดสีของใบด้วยสี Faber-Castell บันทึกข้อมูลเป็นหมายเลขของสี

2.8 สีเนื้อ

วัดสีของใบด้วยสี Faber-Castell บันทึกข้อมูลเป็นหมายเลขของสี

2.9 เปอร์เซ็นต์ช่องว่างในผล

2.10 สีเมล็ด

วัดสีของใบด้วยสี Faber-Castell บันทึกข้อมูลเป็นหมายเลขของสี

3. ข้อมูลด้านความเป็นโรค

3.1 เปอร์เซ็นต์การเป็นโรคไวรัสจุดวงแหวน

การประเมินความเป็นโรคใบจุดวงแหวนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 0 = (No Symptoms) มะละกอไม่แสดงอาการของโรคใบจุดวงแหวน

มีความทนทานโรคดีมาก

ระดับ 1 = (Very Mild Mottling) มะละกอมีอาการใบเหลืองด้านน้อยมาก 1 ถึง 25% ของพื้นที่ใบ ในมีอาการจุดวงแหวน (Ring Spot) อาการที่ผลไม่ชัดเจน ไม่มีรอยขีดหรือขีด (Streak) ที่ก้านใบและลำต้น มีความทนทานโรคดี

ระดับ 2 = (Mild หรือ Moderate Mottling) มะละกอมีอาการใบเหลืองต่างปานกลาง 26 ถึง 50% ของพื้นที่ใบมีอาการจุดวงแหวนที่ผลเล็กน้อย ผิวผลเรียบ ไม่มีรอยขีดหรือขีดที่ก้านใบ มีความทนทานต่อโรคปานกลาง

ระดับ 3 = (Mottling) มะละกอมีใบเหลืองต่าง 51 ถึง 75% ของพื้นที่ใบมีอาการจุดวงแหวนที่ผลชัดเจนทั่วทั้งผล มีรอยขีดหรือขีดที่ก้านและลำต้น มีความทนทานต่อโรคน้อย

ระดับ 4 = (Severe Mottling) มะละกอมีใบเหลืองต่างรุนแรงมาก 75 ถึง 100% ของพื้นที่ใบ ใบกรอบหรือใบบิดเบี้ยว พื้นที่ใบหดจนเหลือแต่เส้นก้านใบ (Sever Leaf Distortion) มีอาการจุดวงแหวนที่ชัดเจนทั่วทั้งผล ผลนุบจนตกสะเก็ด รูปทรงบิดเบี้ยว ผิวหยาบเนื้อเป็นไตมีรสขม ไม่ทนทานโรค (วิไล ปราสาทศรี และคณะ. 2552)

สถานที่ทำการทดลอง

สวนไผ่สีทอง ตำบลเวียงนาง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ระยะเวลาในการทดลอง

กุมภาพันธ์ 2554 ถึง ธันวาคม 2555

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อหาลูกผสม F1 ของสายพันธุ์ครึ่งเนื้อเหลืองและเนื้อแดงที่มีความต้านทานต่อโรคไวรัสจุดวงแหวน
2. เพื่อหาลูกผสม F1 ของมะละกอพันธุ์ครึ่งเนื้อเหลืองและเนื้อแดงที่ให้ปริมาณคุณภาพผลผลิตสูง

ขอบเขตการทดลอง

1. ทำการคัดเลือกในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม
2. เป็นการศึกษาเฉพาะเรื่อง โรคและปริมาณการให้ผลผลิตของมะละกอพันธุ์ครึ่งเนื้อเหลืองและพันธุ์เนื้อแดง
3. ใช้มะละกอที่เป็นต้นสมบูรณ์เพศในการศึกษา
4. ใช้ลูกผสมรุ่น F1 ของมะละกอพันธุ์ครึ่งพันธุ์ครึ่งเนื้อเหลืองและพันธุ์เนื้อแดง

สถิติที่ใช้ในการทดลองข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์อัตราการเจริญเติบโตตามแผนการทดลองแบบ **Randomized Complete Block Design (RCBD)** และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแต่ละดำรับการทดลองโดยวิธี **Least Significant Different (LSD)**